

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้ก่ออาชญากรรม คือ ผู้ที่ดำเนินการหรือปฏิบัติการอย่างผิดกฎหมาย โดยอาศัย ช่องว่างของกฎหมายในการดำเนินการ โดยมีได้สนใจถึงผลของการดำเนินการนั้นจะส่งผลร้ายหรือ สร้างความเดือดร้อนเสียหายต่อบุคคลอื่นหรือสังคมอย่างไร¹ ในปัจจุบันนี้ รูปแบบในการก่อ อาชญากรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ใช้วิธีการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนมาเป็นวิธีการที่มีความ ยุ่งยากซับซ้อน โดยมีการพัฒนาจากการประกอบอาชญากรรมตามลำพังเฉพาะบุคคล (crime committed by individuals)² หรือกลุ่มบุคคลในลักษณะของผู้ร่วมกระทำผิด (criminal group)³ ที่มีการร่วมการกระทำอย่างไม่เป็นกิจจะลักษณะ หรือที่เรียกว่า “อาชญากรรมที่พบเห็น กันได้โดยทั่วไป” (street crime)⁴ ซึ่งการประกอบอาชญากรรมในรูปแบบเดิมอาศัยทักษะเฉพาะตัว ในการทำความผิด ผู้ประกอบอาชญากรรมได้พัฒนาไปสู่รูปแบบของการประกอบอาชญากรรม ที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม” (organized crime)⁵

¹ INTERPOL Bangkok, Foreign Affairs Division, Royal Thai Police, “อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime),” <http://www.interpolbangkok.com> (2010, April 10), p. 2.

² วีระพงศ์ บุญญโญภาส, รายงานสรุปผลการวิจัยเรื่อง การกำหนดความผิดฐานฟอก เงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและมาตรการ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึดอายัดและริบทรัพย์สิน, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด, 2548), น. 1.

³ สิริวัฑฒ์ จรุงโรจน์ ณ อยุธยา, “ความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้เข้าร่วมในองค์กร อาชญากรรม”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 1.

⁴ เพิ่งอ้าง, น. 1.

⁵ “Organized Crime,”

<http://www.faculty.newc.edu/toconner/392/spy/orgnizedcrime.html> ,2002.

การประกอบอาชญากรรมในลักษณะขององค์กรนี้ มีข้อได้เปรียบกว่าการประกอบอาชญากรรมแบบลำพัง คือ⁶

ประการแรก การรวมกันของอาชญากรในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม ทำให้อาชญากรสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ง่ายและมักจะมีลักษณะตัวตายตัวแทนเกิดขึ้นเสมอ นอกจากนี้การจัดรูปแบบขององค์กรเป็นหน่วยย่อยในการดำเนินการจะทำให้เกิดความคล่องตัวและสามารถติดต่อกันได้โดยตรง

ประการที่สอง ทำให้เกิดความสะดวกในการควบคุมและจัดการรายได้ ตลอดจนการระดมทุนเพื่อหาผลประโยชน์จากรายได้ ซึ่งได้มาจากการประกอบอาชญากรรมของบรรดาสมาชิกในองค์กร

ประการที่สาม การจัดระบบขององค์กรและการควบคุมลำดับชั้น ย่อมทำให้การประกอบอาชญากรรมมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และสามารถนำเอาเงินไปแปรสภาพจากเงินซึ่งมีที่มาจากไหนมาชอบด้วยกฎหมายเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมายมาใช้ในการขยายองค์กร เพื่อแพร่ขยายอิทธิพลขององค์กรโดยการใช้วิธีการต่างๆ

จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร รวมถึงระบบเศรษฐกิจการค้า และระบบการเมืองการปกครอง ทำให้องค์กรอาชญากรรมมีการกระทำกันเป็นลักษณะขององค์กรที่มีเครือข่ายโยงใยไปทั่วโลกในรูปแบบของ “อาชญากรรมข้ามชาติ” (transnational crime)⁷

การกระทำขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นถือได้ว่าเป็นปัญหาหลักและเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมวลมนุษยชาติ และยังเป็นอุปสรรคทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมของสังคมโลก ซึ่งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นได้ส่งผลเสียหายกระจายจากระดับประเทศไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับโลกตามลำดับ ซึ่งแทบทุกประเทศในโลกล้วนได้รับผลกระทบจากความเสียหายจากการกระทำของกลุ่มอาชญากรข้ามชาติ เช่น

⁶ วีระพงษ์ บุญญโญภาส, *อั้งฉั่ว* เริงอรรถที่ 2, น. 2.

⁷ คมกริช ดุลยพิทักษ์, “ปัญหาการดำเนินคดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย”, *รัฐสภาสาร*, ปีที่ 25, น.135. (กุมภาพันธ์ 2547).

การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การลักลอบค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น การฟอกเงิน ฯลฯ⁸

Dr. Louise Shelly ผู้ก่อตั้งและผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และการทุจริตแห่งมหาวิทยาลัยจอร์จเมสัน กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวว่า “อาชญากรรมข้ามชาติจะเป็นประเด็นสำคัญที่อธิบายความเป็นไป และภาพลักษณ์ของศตวรรษที่ 21 เหมือนดังเช่นสงครามเย็น (cold war) ที่เคยเป็นประเด็นสำคัญและอธิบายถึงภาพลักษณ์ของศตวรรษที่ 20 และการล่าอาณานิคม (colonialism) ที่อธิบายศตวรรษที่ 19”⁹

ด้วยลักษณะการประกอบอาชญากรรมของกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีเครือข่ายสาขาจะมีการบริหารจัดการในรูปแบบที่เป็นองค์กรทำให้อาชญากรรมที่ก่อขึ้นมีความซับซ้อนเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของประเทศใดประเทศหนึ่งจะแก้ปัญหาได้เพียงลำพัง เมื่อส่วนหนึ่งส่วนใดของโลกได้รับผลกระทบในด้านลบแล้วส่วนที่เหลือก็จะได้รับผลกระทบตามมาอย่างรวดเร็ว เนื่องจากสภาพของโลกในปัจจุบันเป็นการเชื่อมโยงผูกพันกันในทุกด้านเนื่องจากมาตรการหรือกลไกในการป้องกันและปราบปรามของแต่ละรัฐมีความแตกต่างและขาดประสิทธิภาพ ที่สำคัญ คือ คำจำกัดความหรือนิยามของอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงความรุนแรงของอาชญากรรมในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน ทำให้แนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาไม่ไปในแนวทางเดียวกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างมาตรการที่จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐที่มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางเดียวกันเพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อไปทั่วโลกจึงได้มีการดำเนินการของประชาคมระหว่างประเทศในกรอบสหประชาชาติ โดยเริ่มหรือในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (United Nations Congress on the Prevention of Crime and Treatment of Offenders)

⁸ United Nation office on drugs and crime, “WUNODC and organized crime,” <http://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/index.html?ref=menuseide>, (2010, April 9).

⁹ Shelly, Dr. Louise. Terrorism, “Director of Transnational Crime and Corruption Center, George Mason University,” <http://policy-tracccc.gmu.edu/>, 25 April 2008.

โดยในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) ขึ้น โดยได้มีการหารือกันในปัญหาอันเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งเป็นระเบียบวาระการประชุมที่คณะกรรมการฯ ได้หารือกันตลอดมา

ในการประชุมครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2535 นาย Giovanni Falcone หัวหน้าคณะผู้แทนอิตาลีได้เสนอให้มีการจัดประชุมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแก้ปัญหา⁹ แนวความคิดดังกล่าวปรากฏผลเป็นรูปธรรมต่อมาโดยการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (World Ministerial Conference on Organized Transnational Crime) ที่เมืองเนเปิลส์ อิตาลี ระหว่างวันที่ 21-23 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ที่ประชุมได้รับเอาแถลงการณ์ทางการเมืองและแผนดำเนินการระดับโลกเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ (Naples Political Declaration and Global Action Plan Against Organized Transnational Crime) ซึ่งสมาชิกสหประชาชาติได้ลงมติรับเอาในเดือนธันวาคมในปีเดียวกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แนวโน้มความคิดที่จะจัดความตกลงระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้ก่อกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปร่างขึ้น¹⁰

องค์การสหประชาชาติได้เล็งเห็นถึงความรุนแรงของปัญหา และผลกระทบขององค์การอาชญากรรมข้ามชาติจึงได้จัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อปรับมาตรฐานของกฎหมายภายในประเทศให้มีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ข้อตกลงดังกล่าวนี้ ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) และพิธีสารประกอบอนุสัญญาอีกสามฉบับ¹¹ คือ

1. พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

¹⁰ General Assembly, "Question of elaboration of an International Convention Against Organized Transnational Crime A/RES/51/120," <http://www.un.org/documents/ga/res/51/ares51-120.htm> , (2010, April 9).

¹¹ Pino Arlacchi, "Nation Build Alliances to Stop Organized Crime," <http://usinfo.state.gov/journals/itgic/0801/ijge/gj08.htm> , no date.

2. พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ

(Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea, and Air)

3. พิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่อง

กระสุนโดยผิดกฎหมาย (Protocol against Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their parts and Components and Ammunition)

ซึ่งเปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆร่วมลงนามเป็นภาคี และมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์หลักของการจัดทำอนุสัญญาฉบับนี้ องค์การสหประชาชาติมุ่งหวังให้เป็นเสมือนธรรมนูญกฎหมายอาญาของประเทศสมาชิกทุกประเทศ หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายอาญาของโลก เพื่อขจัดความแตกต่างระหว่างระบบกฎหมายของนานาประเทศ และเพื่อกำหนดมาตรฐานสำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในประเทศเพื่อเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับองค์การอาชญากรรมในทุกรูปแบบ¹²

ดังนั้น เมื่อประเทศสมาชิกใดลงนามให้การรับรองหลักการต่ออนุสัญญาฉบับนี้แล้ว จะต้องกลับไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในของตนเองให้สอดคล้องกับอนุสัญญา และเมื่อทำการแก้ไขกฎหมายภายในเรียบร้อยแล้วก็ทำการให้สัตยาบันบังคับใช้อนุสัญญานี้ในประเทศต่อไป โดยสหประชาชาติมุ่งหวังว่า หากประเทศสมาชิกทุกประเทศลงนามรับรอง แก้ไขกฎหมายภายในให้มีความสอดคล้อง และให้สัตยาบันประกาศใช้แล้ว จะทำให้กฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติมีโครงสร้างเดียวกันทั่วโลก¹³

นอกจากนั้น การดำเนินการเพื่อสร้างความร่วมมือและความสอดคล้องในด้านอื่นๆได้ถูกกำหนดขึ้นควบคู่กันไปด้วย เช่น การสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกจัดทำข้อตกลงระหว่างรัฐในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน และความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การสนับสนุนให้ประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันหรือใกล้เคียงให้ร่วมกันสร้างมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติในระดับภูมิภาค

¹² “After Palermo : An Overview of what the Convention and Protocols Hope to Accomplish,” <http://www.undcp.org/palermo/convmain.html>, no date.

¹³ INTERPOL Bangkok, Foreign Affairs Division, Royal Thai Police, “อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime)” <http://www.interpolbangkok.com> (2010, April 9), p. 3.

ประเทศไทยได้สังเกตเห็นและตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและได้ให้ความสำคัญในการประสานความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อต่อต้านอาชญากรรมประเภทนี้ ดังจะเห็นได้จากข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทของประเทศไทยจากการที่กระทรวงการต่างประเทศประมวลไว้เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเรื่องการลงนามในอนุสัญญา¹⁴ ดังนี้

1. กระทรวงการต่างประเทศได้แต่งตั้งคณะผู้แทนไทยประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจมาโดยตลอด
2. เมื่อวันที่ 20-21 มีนาคม พ.ศ. 2543 รัฐบาลไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงยุติธรรมร่วมกับสหประชาชาติโดยสำนักงานต่อต้านยาเสพติดและป้องกันอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการสัมมนาในระดับรัฐมนตรีในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกว่าด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ณ โรงแรมรอยัลลอคคิด เซอราตัน กรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาคเกี่ยวกับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและเป็นการระดมการสนับสนุนทางการเมืองเพื่อให้ดำเนินการยกร่างตราสารทางกฎหมายระหว่างประเทศ (หมายความถึงอนุสัญญาฯ) ซึ่งได้มีผู้แทนหลายประเทศกล่าวชื่นชมบทบาทของไทยในที่ประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจหลายครั้ง และหลายโอกาส นอกจากนี้ในร่างข้อมติสหประชาชาติที่ 55/25 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ. 2000¹⁵ วรรคอารัมภบทที่ 6 ยังได้กล่าวชื่นชมรัฐบาลไทยในฐานะเจ้าภาพจัดการสัมมนาด้วย
3. อัยการสูงสุด ในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดสมัยที่ 10 ระหว่างวันที่ 9-17 เมษายน พ.ศ. 2543 ณ กรุงเวียนนา ได้เสนอต่อที่ประชุมว่ารัฐบาลไทยเสนอรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ สมัยที่ 11 ในประเทศไทย ซึ่งหัวข้อของการประชุมฯ สมัยที่ 11 จะเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้าม

¹⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, หนังสือกระทรวงต่างประเทศด่วนมาก ที่ กต 0605/2338 วันที่ 15 กันยายน 2543.

¹⁵ United Nation Office on Drugs and Crime, "General Assembly resolution 55/25," <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/travaux-preoaratoireshtml> (2010, April 9).

ชาติ ทั้งนี้ ฯพณฯ นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในหลักการเรื่องการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมด้วยแล้ว¹⁶

4. เมื่อวันที่ 22-24 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร การต่างประเทศได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้เชี่ยวชาญระดับสูงอาเซียนเกี่ยวกับองค์กอ
อาชญากรรมข้ามชาติ ประกอบด้วยผู้แทนอาเซียน 10 ประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสาน
และกำหนดท่าทีร่วมของกลุ่มอาเซียนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ตามอนุสัญญาฯ และได้มีการนำท่าที
ของอาเซียนดังกล่าวไปใช้ในระหว่างการประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ครั้งที่ 9 และ 10

5. ในที่ประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาค
เอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum : ARF) ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ณ
กรุงเทพฯ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยเป็นประธานนั้นได้มีการหารือกัน
เกี่ยวกับเรื่องนี้ และปรากฏอยู่ในบันทึกการประชุม “The Ministers also express support for
the ongoing negotiations on the Convention against Transnational Organized Crime and
its Protocols”

6. เมื่อวันที่ 16-17 สิงหาคม พ.ศ. 2543 กระทรวงการต่างประเทศได้จัดให้มีการ
ประชุมส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาเรื่องการลงนามอนุสัญญาฯ ประกอบด้วยผู้แทน
จากสำนักอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน
สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย และ
กระทรวงการต่างประเทศ โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอให้
คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติการลงนามในอนุสัญญาฯ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 26
กันยายน พ.ศ. 2543 อนุมัติให้ไทยร่วมลงนามในอนุสัญญาฯ¹⁷ ประเทศไทยจึงได้ลงนามใน

¹⁶ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2543 อนุมัติในหลักการการเป็น
เจ้าภาพจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำ
ผิด ครั้งที่ 11 ดูหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่ นร 0205/15311 ลงวันที่ 16
พฤศจิกายน 2543.

¹⁷ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนมาก ที่
นร 0205/12162 ลงวันที่ 26 กันยายน 2543.

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime) เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ร่วมกับอีกกว่า 120 ประเทศ¹⁸ ในโอกาสที่เปิดให้มีการลงนามอนุสัญญา ระหว่างการประชุมทางการเมืองระดับสูง ณ เมืองปาเลอริโม ประเทศอิตาลี ระหว่างวันที่ 12-15 ธันวาคม พ.ศ. 2543 จากนั้น ในวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ได้ลงนามในพิธีสารจำนวนสองฉบับ คือ พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นโดยทางบก ทะเล และอากาศ ไปแล้ว

การลงนามของรัฐบาลไทยในอนุสัญญา และพิธีสารทั้งสองฉบับได้ก่อให้เกิดภาวะผูกพันที่ประเทศไทยจะต้องพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขกฎหมาย (ทั้งสารบัญญัติและพิธีสารบัญญัติ) ระเบียบวิธี รวมทั้งแนวทางปฏิบัติขึ้นใหม่เพื่อให้มีความสอดคล้องเหมาะสมในการป้องกันปราบปราม ต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะองค์กรตามแนวทางที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาและพิธีสารอีกส่วนหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม อนุสัญญา จะยังไม่มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยจนกว่าประเทศไทยจะให้สัตยาบันอนุสัญญา เสียก่อน¹⁹

ส่วนพิธีสารฉบับที่ 3 คือ พิธีสารต่อต้านการผลิตและการลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมายนั้น ทางองค์การสหประชาชาติได้เปิดให้ประเทศต่างๆร่วมลงนามตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ถึงวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2545 โดยมีประเทศต่างๆให้ความสนใจและร่วมลงนามเป็นภาคีของพิธีสารฉบับนี้ทั้งสิ้น 52 ประเทศ²⁰ ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่ได้ลงนามร่วมเป็นภาคีด้วย แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ารัฐบาลไทยมีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการต่อสู้และปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร อันเป็นเสมือนกฎหมายแม่บทของพิธีสารทั้งสามฉบับ ประกอบกับพิธีสารฉบับที่ 3 นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืนฯโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นเครื่องมือที่ช่วย

¹⁸ จนถึงปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ลงนามในอนุสัญญา แล้ว 147 ประเทศ, <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/travaux-preoaratoireshtml> (2010, April 9).

¹⁹ อนุสัญญา ข้อ 38 กำหนดไว้ว่า อนุสัญญาจะมีผลใช้บังคับ 90 วัน หลังจากที่มีการยื่นสัตยาบันสาร สาระยอมรับหรือภาคยานุวัติ

²⁰ จนถึงปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ลงนามในอนุสัญญา แล้ว 75 ประเทศ , <http://www.iansa.org/un/firearms-protocol.htm> (2010, April 9).

อำนวยความสะดวกให้แก่เหล่าอาชญากรในการประกอบอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงและสร้างความเสียหายให้สาธารณชนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ประเทศไทยอยู่ในสถานะที่มีความเสี่ยงสูง กล่าวคือ ตั้งอยู่ในจุดที่สามารถใช้เป็นเส้นทางผ่านในการคมนาคมขนส่งสินค้าทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายได้ โดยสะดวก อีกทั้งกฎหมายควบคุมอาวุธปืนของไทยในปัจจุบันเป็นกฎหมายที่เก่าใช้กันมานานแล้ว ยกตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 บทบัญญัติต่างๆจึงอาจล้าสมัย ไม่สามารถนำมาใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐบาล และอนุสัญญาฯ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านกฎหมายของประเทศไทยให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ มิให้ตกเป็นเป้าหมายให้องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้ประโยชน์จากการกระทำความผิดได้ จึงควรที่จะได้มีการศึกษาวิจัยในส่วนของเพื่อเตรียมการปรับปรุงด้านกฎหมาย และระเบียบวิธีปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศักยภาพของไทยในการต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย ทั้งนี้ จะได้นำบทบัญญัติและมาตรการต่างๆที่กำหนดไว้ในพิธีสารฯ ของสหประชาชาติมาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาเปรียบเทียบและแก้ไขปรับปรุง²¹

1.2 สมมติฐานของการศึกษา

หากประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นภาคีของพิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย จะต้องดำเนินการปรับปรุงกฎหมายภายในของไทยเพื่อให้มีความสอดคล้อง รองรับมาตรการที่กำหนดไว้ในพิธีสารฯ หรือไม่ อย่างไร

²¹ วัชรพล ประสารราชกิจ, “รายงานสรุปผลการวิจัยเรื่อง มาตรการในการแก้ปัญหาการผลิตและการค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย (พิธีสารเพื่อต่อต้านการผลิตและการค้าอาวุธโดยผิดกฎหมาย)”, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), (กรุงเทพมหานคร : สถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานอัยการสูงสุด, 2548), น. 1 - 2

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงหลักการและกฎเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนฯ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร และพิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย
2. เพื่อศึกษาถึงกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนฯ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแนวคิด ทิศทางในการปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาวุธปืนฯ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถและมีมาตรการที่เหมาะสมในการกำหนดปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดหรือสนับสนุนการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติอย่างเป็นระบบ มีความสอดคล้อง และสอดคล้องประสานกันอย่างเป็นเอกภาพ
4. เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับอาวุธปืนฯ ของไทยให้มีความร่วมสมัยมีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบังคับใช้ภายในประเทศ อีกทั้งเป็นพื้นฐานสำหรับความร่วมมือระหว่างรัฐในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติในอนาคต

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาบทบัญญัติรวมทั้งแนวความคิด เจตนารมณ์ของพิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย และอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทของพิธีสารฯ
2. ศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายไทย ตลอดจนกฎเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันของหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการการผลิตและการค้าอาวุธปืน ตลอดจนหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการควบคุม และป้องกันปราบปรามการผลิตและการค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วน อุปกรณ์ และเครื่องกระสุนปืนโดยผิดกฎหมาย
3. ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบัญญัติของพิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย และอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะองค์กร เพื่อเปรียบเทียบกับ

กฎหมายไทยและวิเคราะห์ว่าเมืองค้ประกอบที่เกื้อหนุนต่อประสิทธิภาพของรัฐในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรอย่างไร

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (documentary research) ในเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษจากหนังสือ บทความ วารสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ โดยศึกษาวิเคราะห์บทบัญญัติ แนวคิด และเจตนารมณ์ของพิธีสารฯ และอนุสัญญาฯ เป็นกรอบแนวความคิดและแนวทางในการศึกษารวมทั้งความจำเป็นและเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และแนวคิดพื้นฐานของพิธีสารต่อต้านการผลิตและลักลอบค้าอาวุธปืน ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ และเครื่องกระสุนโดยผิดกฎหมาย และเพื่อศึกษากฎหมายของไทยที่มีส่วน ว่าด้วยมาตรการ ข้อกำหนดตามกฎหมายในเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกับพิธีสารฯ ดังกล่าวว่าหากประเทศไทยประสงค์ที่จะเข้าเป็นภาคีในพิธีสารฯ ดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของกฎหมายในส่วนใดบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับพิธีสารฯดังกล่าว รวมถึงการจัดทำและกำหนดแนวทางในการจัดความร่วมมือระหว่างประเทศ